Region Stockholm

32

Yttrande över motion 2021:68 av Jonas Lindberg (V) och Catarina Wahlgren (V) om förstärk förlossningsvården med jouröppen mödravård, lågriskenhet på S:t Görans sjukhus och ”min barnmorska” på samtliga förlossningskliniker

Region Stockholm

HSN 2021-2610

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Planeringsenhet
Malin Emond

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-03-17

HSN 2021-2610

Yttrande över motion 2021:68 av Jonas Lindberg (V) och Catarina Wahlgren (V) om förstärk förlossningsvården med jouröppen mödravård, lågriskenhet på S:t Görans sjukhus och ”min barnmorska” på samtliga förlossningskliniker

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2021:68 om förstärkt förlossningsvård med jouröppen mödravård, lågriskenhet på S:t Görans sjukhus och ”min barnmorska” på samtliga förlossningskliniker.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2021:68 av Jonas Lindberg (V) och Catarina Wahlgren (V).

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2021:68 överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

I motionen föreslår Jonas Lindberg (V) och Catarina Wahlgren (V) en öppning av en jouröppen mödravård som ska bedrivas i projektform under två år för att sedan utvärderas och eventuellt permanentas. Syftet skulle vara att avlasta regionens förlossningskliniker då gravida söker sig till förlossningsklinikerna när mödravården är stängd. Vidare föreslås i motionen att S:t Görans sjukhus ska få uppdraget och förutsättningarna att starta en lågrisk förlossningsavdelning likt det koncept som var vid Södra

BB. Slutligen föreslås att den vårdform som bedrivits vid Karolinska Huddinge under namnet ”Min Barnmorska” ska permanentas och att vårdformen ska finnas på samtliga förlossningskliniker i regionen.

I motionen beskrivs att det råder hög belastning på regionens förlossningskliniker. Enligt motionärerna beror detta dels på att den medicinska utvecklingen går framåt vilket påverkar riktlinjerna för när olika förlossningar till exempel ska sättas igång, exempelvis för patienter med preeklampsi (havandeskapsförgiftning) eller med överburen graviditet. Till följd av ett högre antal inducerade förlossningar blir vårdtillfällena längre och tar mer resurser i anspråk.

En annan anledning som beskrivs av motionärerna är att det är svårt att bemanna på förlossningsklinikerna och att det råder personalbrist till följd av uppsägningar, sjukskrivningar och att arbetsmiljön är utmattande för barnmorskorna. Vidare menar man att en del av belastningen på förlossningsklinikerna beror på att det under jourtid inkommer besök från gravida som söker sig till förlossningsvården då mödravården har stängt. Det kan till exempel handla om besök för ultraljudskontroll vid graviditet på grund av oro. Slutligen menar man att det råder brist på förlossningsplatser i Stockholm.

Sammantaget gör detta att motionärerna vill se beslut kring en jouröppen mödravårdsenhet som kan avlasta förlossningsklinikerna samt att S:t Göran ges i uppdrag att bedriva förlossningsverksamhet för att öka antalet förlossningsplatser i regionen.

Överväganden
Förlossningsverksamheterna inom Region Stockholm regleras sedan 2009 i enlighet med Lagen om Valfrihetssystem (LOV). Det finns idag fem LOV godkända förlossningsenheter i regionen. BB Stockholm, Danderyds sjukhus, Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge, Karolinska Universitetssjukhuset Solna och Södersjukhuset som alla har funnits med sedan vårdvalet infördes 2009. Utöver dessa fem har Södertälje sjukhus ett uppdrag att bedriva förlossningsvård som motsvarar uppdraget inom vårdvalet men detta uppdrag regleras inom ramen för sjukhusets vårdavtal.

Även Barnmorskemottagningsuppdraget regleras i enlighet med LOV och har funnits sedan 2008. Det finns idag 68 godkända mottagningar.

Vårdvalen för förlossningsvård samt barnmorskemottagningar revideras vid behov och innebär då en översyn av bland annat uppdrag och kravställning, ersättning och uppföljning. Under 2022 kommer båda vårdvalen revideras. Inriktningen för revideringen av vårdval förlossning finns beskriven i tjänsteutlåtandet HSN 2021-0605.

Kapacitetsplanering
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen gör årligen en prognos över antalet förlossningar i regionen och utifrån prognosen kapacitetsplaneras förlossningsvården per förlossningsenhet. Kapacitetsplaneringen görs i samråd med förlossningsenheterna och sjukhusledningarna och utgångspunkten är att säkra god patientsäkerhet och kvalitet. Prognosmodellen tar hänsyn både till antalet kvinnor i barnafödande ålder och fruktsamhetstalet, det vill säga benägenheten att föda barn vilket varierar mellan åren. Metoden är framtagen av tillväxt- och regionplaneförvaltningen i samarbete med statistiska centralbyrån (SCB).

I arbetet med kapacitetsplaneringen för 2022-2026 och med inriktningen att varje år säkerställa cirka två procents överkapacitet, kunde förvaltningen konstatera att det fanns ett behov av att justera den tidigare planerade kapaciteten vid flera enheter. Bakgrunden till detta var bland annat svårigheter för förlossningsenheterna att bemanna, avsaknad av lokalmässiga förutsättning samt inriktningen i Framtidens förlossningsvård (RS 2021-0890). Förvaltningen föreslog därför (HSN 2021-1944) att en ny förlossningsenhet skulle öppnas vid S:t Görans sjukhus under 2023.

1. *S:t Görans sjukhus får uppdraget och förutsättningarna att starta en lågrisk förlossningsavdelning likt det konceptet som var på södra BB*

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade i december 2021 (HSN 2021-1944) att ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att, i enlighet med villkoren i vårdavtalet med Capio S:t Görans Sjukhus AB, uppdra åt bolaget att öppna en förlossningsenhet under 2023. Förvaltningen har efter beslutet gett uppdraget till Capio S:t Görans sjukhus och start kommer att ske senast i juni 2023.

Inriktningen är, i enlighet med tidigare utredningsarbete med att öppna en förlossningsenhet på S:t Göran, att sjukhuset ska utföra motsvarande basuppdraget inom vårdval förlossning. Detta innebär förlossningar från och med graviditetsvecka 37+0. Förvaltningen för en dialog med Capio S:t Göran för att precisera uppdraget.

I vårdval förlossning finns utöver basuppdraget även ett tilläggsuppdrag som innebär förlossningar från och med graviditetsvecka 32+0 till och med 36+6. För ett fullvärdigt förlossningsuppdrag krävs neonatalvård, gynekologi samt uppdrag i barnsjukvård, vilket i dagsläget inte finns vid S:t Görans sjukhus. Dessa kompetenser kommer inför en öppning av förlossningsenheten behöva tillföras sjukhuset, exempelvis genom

samarbete med andra sjukhus inom regionen. Inom ramen för kommande upphandling av drift av S:t Görans sjukhus kommer möjligheten att från och med 2026 skapa ett fullvärdigt förlossningsuppdrag på sjukhuset att utredas.

2. *Samtliga förlossningskliniker i Region Stockholm ska få förutsättningarna att bedriva ”min barnmorska”*

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade i december 2021 (HSN 2021-2262) att ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att inom ramen för revideringen av vårdval förlossning utreda hur den vårdform som utarbetats i projektet Min Barnmorska, utifrån Caseload midwifery, kan införas för en prioriterad grupp gravida. Revideringen av vårdval förlossning är påbörjad och planeras vara klar för beslut i avtalsutskottet i juni 2022. När tilläggsuppdraget är beslutat kommer det ge alla förlossningskliniker som uppfyller kraven för tilläggsuppdraget en möjlighet att bedriva vård i enlighet med arbetssättet som utarbetats i projektet Min Barnmorska.

3. *införa ett projekt med jouröppen mödravård och att projektet ska pågå i två år och sedan utvärderas och beslut tas om eventuellt permanentande*

I vårdval barnmorskemottagning ingår i dagens uppdraget att, utöver de planerade besöken, kunna erbjuda kvinnor under och efter graviditet möjlighet till omedelbar vårdkontakt vid behov där insatsen inte kräver sjukhusets kompetens eller resurser. Uppdraget avser dock endast vardagar och under dagtid. Ett annat krav är att barnmorskemottagningen ska vara tillgänglig per telefon för kontakt samma dag. För övrig tid hänvisas gravida att kontakta den förlossningsenhet där den gravida är listad. I vårdval förlossning ingår att vårdgivaren ska tillhandahålla öppen- och slutenvård till målgruppen dygnet runt, årets alla dagar.

För sex år sedan gjordes en översyn av öppenvårdsbesöken på förlossningsklinikerna i syfte att undersöka om det fanns besök som kunde föras ut till barnmorskemottagningarna. Ett förslag som genomlystes var frågan om jouröppna barnmorskemottagningar. Av olika skäl, främst ekonomiska, prövades aldrig detta i projektform. Däremot överfördes vissa besök, såsom samtal vid mild och måttlig förlossningsrädsla samt RH Profylax, från förlossningsklinikerna till barnmorskemottagningarnas ordinarie uppdrag. Ett tilläggsuppdrag gällande amning infördes också så småningom på barnavårdscentralerna.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har i budget 2022 gett förvaltningen i uppdrag att utreda hur verksamheter inom mödravården ska kunna ta emot akuta besök både fysiskt och digitalt så att blivande föräldrar inte behöver åka till en förlossningsklinik annat än när omvårdnaden om barnet eller den gravida så kräver. Inom ramen för bland annat budgetuppdraget men också inom ramen för revideringen av vårdval förlossning som genomförs under första halvåret 2022, kommer förvaltningen att återigen analysera öppenvårdsbesöken på förlossningskliniken för att se om någon förändring skett sedan den förra översynen gjordes. Först efter denna analys kan ställning tas till om fler besök bedöms lämpliga att föras ut till barnmorskemottagningarna på ett patientsäkert sätt.

Ekonomiska konsekvenser
Förslaget bedöms inte medföra några ytterligare ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förslaget bedöms ha oförändrade konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslaget bedöms ha oförändrade konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Förslaget bedöms ha oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Förslaget bedöms ha oförändrade administrativa konsekvenser.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Lena Hanberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Anders Ahlsson, 2022-03-17

Region Stockholm

MOTION
2021-11-16

Motion av Jonas Lindberg (V) och Catarina Wahlgren (V) om förstärk förlossningsvården med jouröppen mödravård, lågriskenhet på S:t Görans sjukhus och ”min barnmorska” på samtliga förlossningskliniker

Idag råder hög belastning på Regionens förlossningskliniker. I oktober 2021 hade redan över 700 kvinnor behövt föda på överbelastade förlossningsavdelningar. Under 2020 var siffran 800 för hela året. Den medicinska utvecklingen går också framåt vilket påverkar riktlinjerna för när olika förlossningar till exempel ska sättas igång. Exempelvis för dom med preeklampsi (havandeskapsförgiftning) eller med överburen graviditet. Detta gör också att många vårdtillfällen blir längre och tar mer resurser i anspråk. På enbart Södersjukhusets förlossningsavdelning har tretton barnmorskor sagt upp sig sedan årsskiftet och enligt Vårdförbundets förtroendevalda är minst tre långtidssjukskrivna på avdelning 63 och 73. Under samma period har fem nya rekryterats. På förlossningen har 17 barnmorskor slutat på grund av graviditeter, pensionsavgångar och nya jobb. Endast ett fåtal har nyanställts. Det har gjort situationen akut på Södersjukhusets eftervård. Den 15 september returnerade sju chefer sina arbetsmiljöuppgifter för de berörda avdelningarna. I handlingarna framgår att de anser att resurser saknas för att bedriva verksamheten på ett ändamålsenligt sätt när det gäller bemanning och lokaler. I en bifogad riskanalys står att barnmorskor lämnar obstetriksektionen på grund av löneläget och arbetsförhållandena.

Vårdfokus har skrivit om situationen här:
https://www.vardfokus.se/nyheter/hart-pressade-bb-chefer-avsager-sig-ansvaret-for-arbetsmiljon/

Det hela härleds mycket till en nedbemanning som genomfördes efter ett beslut från 2019 och som innebär en barnmorska färre per arbetspass, men med samma antal vårdplatser (16 stycken). Från att ha ansvarat för fyra familjer dagtid och sex nattetid ska varje barnmorska nu ha ansvar för fem på dagen och åtta på natten. Men för att få ihop pusslet krävs att en barnmorska har ansvar för hela sex familjer dagtid. Vid upprepade tillfällen har nattpersonalen kallats in redan klockan 17 för att även jobba kvällspass.

Antalet patienter varje barnmorska ansvarar för är för högt och innebär en kognitiv belastning som är utmattande och även hotar patientsäkerheten.

I samtal med förlossningsavdelningar har vi fått höra att en del av belastningen på jourtid ofta handlar om gravida som söker eftersom mödravården har stängt. Då hänvisas man till förlossningen. Ett sätt att minska belastningen skulle därför kunna vara att testa att införa en

jouröppen mödravård i Stockholm dit gravida kan vända sig vid te x ultraljudskontroll vid graviditet på grund av oro. Idag finns inte möjlighet till drop-in inom mödravården vilket vi tror skulle kunna underlätta.

Region Stockholm behöver idag fler förlossningsplatser. Sedan BB-Sofia och Södra BB försvunnit har inte fler förlossningsplatser kommit till. Det bidrar också till stor belastning på befintliga kliniker och under 2020 var det över 900 födande kvinnor som inte kunde hänvisas vidare från överfulla förlossningsavdelningar därför alla andra enheter också var fulla. Dom fick då föda i rum som inte är anpassade för förlossningar. Vänsterpartiet anser att det är dags att S:t Görans sjukhus därför får förutsättningarna att starta igång en lågrisk förlossningsklinik likt det konceptet som var på Södra BB.

”Min barnmorska” initierades först som ett projekt på Karolinska Huddinge. Projektet har fallit väl ut och ska nu permanentas. Det gläder oss i Vänsterpartiet. Det är en verksamhet som är sprungen ur professionens idéer om hur man bäst knyter ihop förvård, förlossningsvård och eftervård. Dessutom finns möjligheter till hemförlossningar inom projektet och hembesök på jourtid när blivande föderskor tex är oroade om det är dags för att eventuellt läggas in för förlossning. Vänsterpartiet anser att ”Min barnmorska” är en verksamhet som borde finnas på samtliga förlossningskliniker i Regionen.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås regionfullmäktige besluta

att	införa ett projekt med jouröppen mödravård
att	projektet ska pågå i två år och sedan utvärderas och beslut tas om eventuellt permanentande
att	S:t Görans sjukhus får uppdraget och förutsättningarna att starta en lågrisk förlossningsavdelning likt det konceptet som var på södra BB
att	samtliga förlossningskliniker i Region Stockholm ska få förutsättningarna att bedriva ”min barnmorska”

Jonas Lindberg
Vänsterpartiet

Catarina Wahlgren
Vänsterpartiet